
อิฐแผ่นเดียว
A Single Brick

วัดราชบูรณะ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในปัจจุบัน

“อิฐเก่าๆ แผ่นเดียวก็มีค่า” “A single old brick is priceless.”

ในช่วงต้น พ.ศ. ๒๔๙๙ มีการพบกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะซึ่งถูกโจรลักลอบขุดค้นจนพบเครื่องทอง เพชรนิลจินดา และข้าวของล้ำค่ามหาศาล กลายเป็นข่าวโด่งดังไปทั่วประเทศ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้เสด็จทอดพระเนตรเครื่องทองจากกรุดังกล่าว แล้วมีพระราชปรารภกับรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ และอธิบดีกรมศิลปากรในสมัยนั้นว่า

At the beginning of 1956, the crypt of Wat Ratchaburana in Ayutthaya was excavated and restored after it was discovered by looters. A trove of goldwork, jewelry, and valuables were found inside it, making headline news. King Rama IX saw the treasure, and remarked to the Minister of Education and the Director General of the Fine Arts Department:

บริเวณทางเข้า เผยให้เห็นพระปรางค์ประธาน วัดราชบูรณะ

“...โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่พบในกรุพระปรางค์วัดราชบูรณะนี้ สมควรจะได้ มีพิพิธภัณฑสถานเก็บรักษา และตั้งแสดงให้ประชาชนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นี้ หากควรนำไปเก็บรักษา และตั้งแสดง ณ ที่อื่นไม่...”

ต่อมา เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๐๔ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร โปรดเกล้าฯ เป็นองค์ประธานในพิธีเปิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา มีพระราชดำรัส ความว่า

“...การสร้างอาคารสมัยนี้ คงจะเป็นเกียรติสำหรับผู้สร้างคนเดียว แต่เรื่องโบราณสถานนั้นเป็นเกียรติของชาติ อัฐูเก่าๆ แผ่นเดียวกันก็ควรช่วยกันรักษาไว้ ถ้าเราขาด สุขุขทัย อยุธยา และกรุงเทพฯ แล้ว ประเทศไทยก็ไม่มี ความหมาย ไม่ควรจะทำของใหม่ ไปปนกับของเก่า ควรจะรักษาของเก่าไว้เพราะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจของพลเมือง และ สิ่งเหล่านี้เป็นมรดกตกทอดมาจากบรรพบุรุษ จึงควรรักษาไว้...”

พระปรางค์ประธาน วัดราชบูรณะ

“...เป็นที่ทราบกันว่า หลักฐานทางประวัติศาสตร์ของประเทศของเราที่เป็นเอกสาร มีอยู่โดยจำกัด การศึกษาประวัติศาสตร์จำเป็นต้องอาศัยหลักฐานทางโบราณวัตถุ เทียบเคียงสันนิษฐานด้วยอย่างมาก ดังนั้น จึงถือได้ว่าโบราณสถานและโบราณวัตถุใน พิพิธภัณฑสถานแห่งนี้ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องระวังรักษาอย่างดีที่สุดตลอดไป ไม่ ปล่อยให้ปละละเลยให้เกิดความสูญเสียวหรือเสียหาย เพราะถ้าได้ปล่อยให้เป็นอย่าง นั้น ก็เท่ากับได้ทำลายหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของชาติ ซึ่งจะเป็นความเสียหายอย่าง ร้ายแรง...”

ภาพจิตรกรรมภายในพระปรางค์ประธาน วัดราชบูรณะ

“Artifacts found in the crypt should be kept and displayed in a museum for the people of Ayutthaya to appreciate. They should not be exhibited anywhere else.”

Later, on December 26th, 1961, King Rama IX presided over the grand opening of the Chao Sam Phraya National Museum by saying:

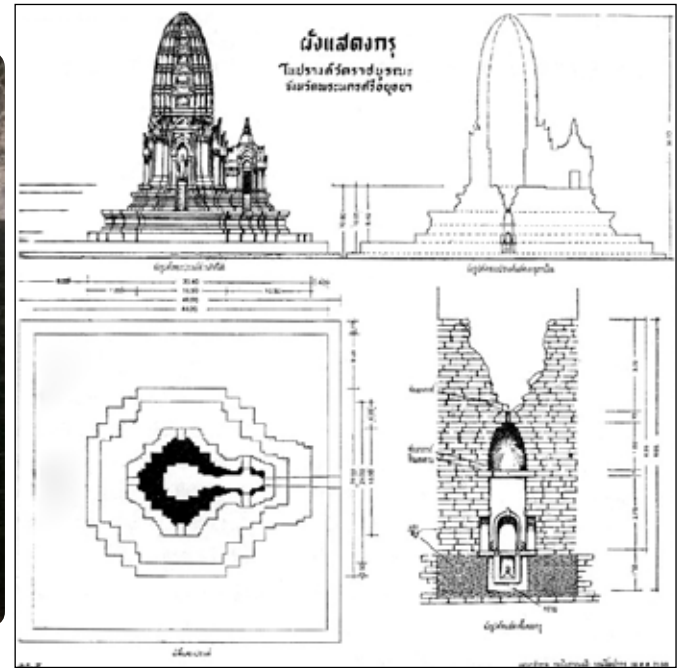
“These days, commissioning a building is a great honor for the commissioner. However, old buildings are the honor of the nation. A single old brick is so priceless that we need to preserve it. If Sukhothai, Ayutthaya, and Bangkok had not existed, we would not have Thailand today. We should not mix new buildings with old ones. Old buildings should be preserved in their original condition because they support our people spiritually. Moreover, we should preserve them because they are our ancestors’ heritage.”

“Historical documents in Thailand are rare, so our study of history depends on antiques, which provide evidence to compare time periods. Therefore, pieces found at historical sites and the artifacts in this museum require great responsibility to protect them forever. They should not be destroyed or left to deteriorate. If we let that happen, it means we have destroyed our history by our own hands.”

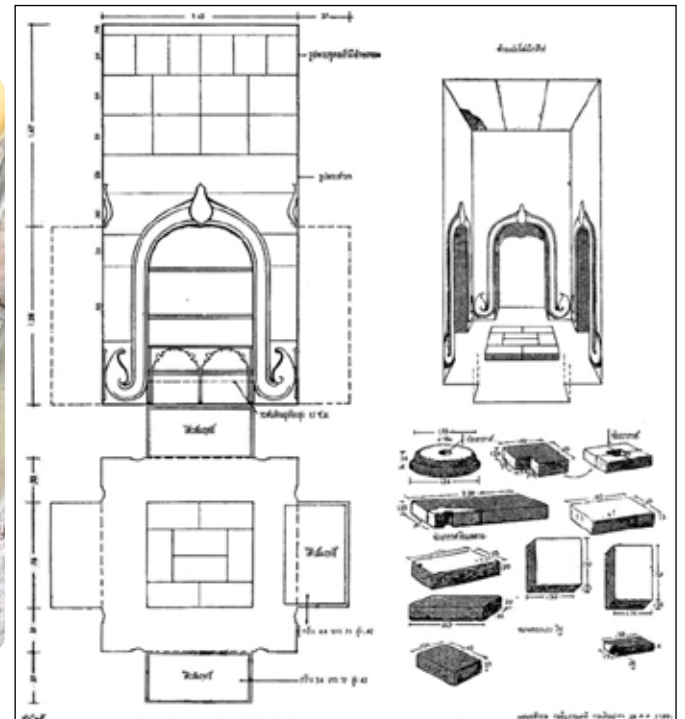
สภาพภายในพระปรางค์ประธาน

ที่มา : กรมศิลปากร

บันไดทางลงไปยังกรุ

ที่มา : กรมศิลปากร

เครื่องทองที่พบภายในกรุวัดราชบูรณะ

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติประจำจังหวัด Provincial Museums

แนวพระราชดำริข้างต้นเป็นจุดริเริ่มในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติขึ้นในส่วนภูมิภาค และได้มีพระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๐๔ โดยมีหมวดหนึ่งเป็นเรื่องของพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติโดยตรง ซึ่งพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถือเป็นแนวปฏิบัติสืบมา และได้มีการปรับแก้ให้ทันสมัยอยู่เป็นระยะๆ จากผลของพระราชบัญญัตินี้ ทำให้พิพิธภัณฑ์สถานที่อยู่ในความดูแลของกรมศิลปากร ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมาแต่เดิม ได้ปรับสถานะเป็นพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติทั้งสิ้น

กิจการพิพิธภัณฑ์สถานในสมัยนั้น ก้าวหน้าควบคู่ไปกับ

King Rama IX initiated the establishment of national museums throughout the provinces of Thailand. The Ancient Monuments, Antiques, Objects of Art and National Museum Act of B.E. 2504 (1961) was the result of these efforts. The National Museum Act establishes guidelines for the national museums over Thailand. The Act elevated the status of the museums administered by the Ministry of Culture Department of Fine Arts to that of national museums.

Museum development during the 1970s occurred along with improvement in archeological studies.

งานโบราณคดีที่ได้พัฒนาขึ้นมาก ทำให้การขุดค้นพบโบราณวัตถุในท้องถิ่นต่างๆ มากขึ้น เหล่าพสกนิกรในท้องถิ่นต่างๆ เมื่อได้เห็นพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีความสนใจในกิจการด้านประวัติศาสตร์โบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานเป็นอย่างยิ่ง ก็พร้อมนำแนวพระราชดำริในเรื่องการอนุรักษ์สมบัติวัฒนธรรมมาปฏิบัติตาม ด้วยการช่วยสอดส่องดูแลรักษาโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุในท้องถิ่นของตน หรือนำโบราณวัตถุที่พบมาบริจาคให้กรมศิลปากร จนภายหลังทำให้เกิดพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติในจังหวัดต่างๆ อีกมากมายหลายแห่ง เช่น พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ รามคำแหง จังหวัดสุโขทัย เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๙ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เมื่อพุทธศักราช ๒๕๐๙ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๕ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๖ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ นครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช พุทธศักราช ๒๕๑๗ โดยมีพระมหากษัตริย์และสมเด็จพระราชินีทรงเปิดอาคารทำการด้วยพระองค์เองทุกครั้ง

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร เสด็จทอดพระเนตรโบราณสถานในภูมิภาคต่างๆ ทั่วประเทศ

Archaeological excavations were more frequently undertaken in areas far from the Capital of Bangkok and people had the opportunity to see Royal family members out in public, including King Rama IX and Her Majesty Queen Sirikit. When people realized The King and Queen were interested in, and supported historical, archeological, and museum studies, the people quickly understood historical sites and antiquities are national treasures that must be preserved. People began to take part in efforts to conserve local antiquities, art objects, and historical sites in their hometowns, and donated the artifacts they found to the Department of Fine Arts. These artifacts became the initial collections for the newly established national museums located in the provinces. The Ramkhamhaeng National Museum in Sukhothai and the U Thong National Museum in Suphan Buri were founded in 1966, while the Khon Kaen National Museum was founded in 1972. The Chiang Mai National Museum was established in 1973, and the National Museum of Nakhon Si Thammarat in 1974. King Rama IX and Her Majesty Queen Sirikit presided over the grand opening of all of these museums.

พิพิธภัณฑ์สถานประจำแหล่งโบราณคดี Museums at Historical Sites

นอกจากจะทรงสนพระทัยในโบราณสถานที่ปรากฏแก่สายตาอยู่บนผืนแผ่นดินไทยแล้ว พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ยังทรงมีความสนพระทัยด้านโบราณคดีที่ต้องมีการสำรวจขุดค้นเพื่อหาหลักฐานที่จะสามารถบอกเรื่องราวในอดีตให้ชัดเจนขึ้นได้ด้วย ดังในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรแหล่งขุดค้นบ้านเชียง ที่ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ โดยรับสั่งถามและพระราชทานคำแนะนำ ความตอนหนึ่งว่า

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เสด็จทอดพระเนตรแหล่งขุดค้นบ้านเชียง จังหวัดอุดรธานี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙

King Rama IX supported the establishment of museums in Thailand as well as the evacuation of historical sites to unveil history. King Rama IX and Her Majesty Queen Sirikit visited the Ban Chiang archaeological site in the Ban Chiang Sub-district of Nong Han District in Udon Thani province on March 20th, 1972. They discussed local history with the people and shared their views on it as well.

“...ที่ตั้งใจมาดู ก็อยากให้เห็นสิ่งต่าง ๆ อยู่ในสภาพเดิมอย่างนี้ ทำไมถึงพบหลุมฝังศพ และเครื่องปั้นดินเผาลายเขียนสีมาก ที่นี่เป็นสถานที่ฝังศพหรือ...”

“We really wanted to come here because we’d like the historical sites to remain where they are and in the same condition. There are lots of ancient graves and patterned pottery here. Do you believe there were tombs here?”

“...ลายเขียนสีแดงนั้นคงจะเขียนลงบนเครื่องปั้นดินเผา หลังจากที่ได้ทำการเผาหม้อแล้วใช่ไหม...”

“Do you think they drew the red patterns after the pottery was fired?”

“...เคยส่งกระดูกที่ค้นพบไปพิสูจน์ เรื่องการหาอายุบ้างหรือไม่...กระดูกนี้เคยใช้ในการพิสูจน์หาอายุได้หรือไม่...”

“Have you sent the skeletons to an external laboratory to determine their age?”

“...เรื่องพิพิธภัณฑ์เป็นเรื่องสากลระหว่างชาติ อีกประการหนึ่งทั่วโลกก็คงจะสนใจเรื่องบ้านเชียงนี้มาก ใครๆ ก็คงอยากรู้และให้ความร่วมมือในเรื่องการหาอายุ ถ้าหาอายุจากกระดูกได้ ก็จะเป็นการน่าเชื่อถือมากขึ้นอีก...”

“Museum studies are international. The world would be interested in the Ban Chiang historical sites. Everyone would be curious to know how old it is. They would be willing to collaborate on skeletal age estimation. If we can determine the age of the skeletons, Ban Chiang would become better established as a historical site.”

“...หลุมฝังศพนี้คงจะมีอายุเก่ากว่าบริเวณหลุมขุดค้นที่ ๑ และที่ ๒ เพราะอยู่ระดับลึกกว่า...”

“This grave should be older than Excavation Sites 1 and 2 because it is deeper.”

“...คนก่อนประวัติศาสตร์ที่ค้นพบในแหล่งขุดค้นนี้ มีความสัมพันธ์กับชุมชนที่เข้ามาอยู่อาศัยเมื่อประมาณ ๒๐๐ ปี อย่งไร...”

How were the prehistoric people living at the excavation site related to the people relocating here 200 years ago?”

“...สาเหตุที่ชุมชนต้องร้างไประยะใดระยะหนึ่งนับเป็นสิ่งสำคัญที่น่าคิด นี่ก็ต้องเป็นเรื่องราวของหมอ (หมายถึงศาสตราจารย์ นายแพทย์สุด แสงวิเชียร) ที่จะต้องช่วยกันค้นคว้าว่าชุมชนที่ร้างไปนั้น ล้มตายด้วยโรคระบาดชนิดใดหรือเปล่า ซึ่งก็ต้องร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายดำเนินงานชุดค้น...”

“It’s worth figuring out the reason why the community was deserted. I think it’s Professor Dr. Sood Sangvichien’s job to investigate whether a pandemic hit the community hard or not. We need to collaborate with the excavation officials.”

“...ที่ได้ทำมานั้นเป็นสิ่งที่ดีแล้ว ถ้าหากเจ้าหน้าที่เข้าถึงชาวบ้านได้อย่างดีแล้ว ชาวบ้านก็จะให้ความร่วมมือและเข้าใจงานชุดค้น ซึ่งเป็นหนทางทำให้กลุ่มบุคคลภายนอกให้การสนับสนุนและความร่วมมือ อย่างเช่นได้ข่าวมาว่า ท่านหญิงวิภาวดีประทานเงินส่วนพระองค์มาช่วยเหลือการชุดค้น...”

“You have done an excellent job. If the staff gets along with the villagers, they will cooperate and understand more about evacuation. This would bring other organizations to support the project. I heard Princess Vibhavadi donated money for the evacuation.”